

Akce:

**ČESKÝ KRUMLOV,
BYTOVÝ DŮM LATRÁN č.p.20**

Stupeň dokumentace: průzkum

STAVEBNĚ HISTORICKÝ PRŮZKUM KROVU

V Č. Budějovicích, září 2024

Zpracoval: Ing. Lubor Gregora

1. STRUČNÝ POPIS OBJEKTU

Měšťanský dům se nachází v zástavbě ulice Latrán, na její jižní straně. Zástavba hloubkové parcely je rozčleněna na hlavní budovu a dvorní křídla. Vstup do hlavní budovy je z ulice Latrán, vstup na dvorek včetně prostor dvorních křídel je z ulice Na Fortně.

Hlavní budova je dvoupatrová, částečně podsklepená. Dispozici tvoří ji příčný dvoutrakt, na nádvorní straně navazuje třetí trakt – arkádový.

V uličním traktu jsou v obou patrech dvě hlavní obytné místnosti, v dvorním traktu se nacházejí především provozní a komunikační prostory.

V uličním traktu je ve východně situované hlavní obytné místnosti dochovaný (v obou patrech) dřevěný renesanční trámový strop zdobený řezbami s pletenci.

Dvorní trakt je rozčleněn na tři pole – východní pole obsahuje bývalou černou kuchyni, střední pole tvoří schodišřová síň a v západním poli je menší obytná místnost.

Stavebně historický průzkum (SÚRPMO Praha, ing.PhDr. J. Muk, PhDr. L. Lancinger, květen 1991) předpokládá středověký původ domu, ze kterého se v přízemí a patře dochovaly štítové stěny (k sousedním objektům), v přízemí navíc i obvodová stěna do ulice Latrán. Ostatní konstrukce jsou převážně renesanční. Dataci renesanční přestavby předpokládá SPH po roce 1551.

2. KONSTRUKCE KROVU

Střecha je sedlová s hřebenem rovnoběžným s průčelím, krov hambalkový s podepřenými hambalky vaznicemi se svislými sloupky (bez stolice). Sloupky mají pásky a patní vzpěry, spoje jsou rybinové. Hrany pásků a vzpěr jsou ozdobně seřiznuty. Vazné trámy s plnou vazbou jsou pouze dva, první u západního štítu, druhý je od něj osově vzdálený 3,3 m. Další vazné trámy v celém krovu nejsou – podlaha je ve zbývající ploše vyvýšená (o cca 45cm) - stropní konstrukce s renesančním trámovým stropem nad hlavní obytnou místností má strop posazený výše než ostatní místnosti a vazný trám by byl v kolizi s touto stropní konstrukcí.

Ani jiné stropy v celé budově s krovem nikterak konstrukčně nesouvisejí.

Při východním štítu brání osazení vazného trámu navíc i průlezný komín, který také pochází z renesanční fáze (viz dále – otisk starší střechy).

Na nádvorní straně nad loggií probíhá nad obvodovou zdí vlastní budovy (ne loggie) konstrukce výměny mezi vaznými trámy a kolmo k nim krátkata, která stabilizují pozednici. Osy krátkat neodpovídají osám krovových vazeb.

Krokve tedy nejsou čepované do krátkat nebo vazných trámů, ale jsou sedlané (se zadrápnutím?) přímo na pozednici.

Styk krokve s hambalkem je rovněž na rybinový plát, na vaznici jsou hambalky položeny bez spoje (bez kampu).

Krovy jsou značeny tesařskými značkami v podobě římských číslic vysekaných poblíž spoje hambalku s krokví.

Na východním štítu a přiléhajícím komínu je v prostoru krovu dochovaný otisk starší střechy, která svým průběhem ještě předchází existenci loggie. Rovněž komín

uprostřed dispozice má ozdobnou římsu, která původně byla již v nadstřešní části, nyní se však nachází na půdě. Tento zaniklý historický krov, po kterém zbyly otisky na svislých konstrukcích, musel vzniknout po renesanční přestavbě roku 1551 (celé 2. patro pochází z této doby). Loggie tedy musela vzniknout až v následné fázi, vzhledem k použitým architektonickým prvkům (toskánské sloupy) se zřejmě jednalo o další fázi renesanční přestavby (snad kolem roku 1600?).

Z té doby tedy může pocházet i krovová konstrukce. Jinou možností však by bylo zastřešení přistavěné loggie pomocí námětků s ponecháním hlavního krovu (což by vzhledem k poměrně malé časové prodlevě mezi renesanční fází a přístavbou loggie bylo i logickým krokem – krov by byl stáří do 50 let). Vybudování nového krovu by potom náleželo až k barokní fázi vývoje domu, kdy byla nově přeřešena uliční fasáda a byly provedeny menší úpravy v interieru. Datace by potom byla kolem roku 1770.

3. SHRNUTÍ

Stávající krovová konstrukce takřka jistě nesouvisí s původní renesanční fází vývoje objektu (dostavba hlavního objemu budovy bez loggie). Svědčí o tom otisky na zdivu štítů a komínů; komplikovanost nálezové situace a „podivně“ rozmístěné plné vazby (které již reagují na starší konfiguraci) předpoklad o druhotném vzniku krovu jen potvrzují.

Krov je tvořen poměrně jednoduchou soustavou hambalkového krovu, který byl vzhledem k velkému rozponu podepřen vaznicemi. Tento typ se používal od patnáctého století do století devatenáctého. Rybinové pláty ve spojích se používaly spíše ve starších obdobích, tesařské značky v podobě římských čísel byly také používány kontinuálně. Méně obvyklé ve starších dobách bylo sedlání krokví na pozednice, není však vyloučené, že krokve s hambalky pocházejí z pozdější doby než plné vazby s vaznicemi.

Předpokládaným intervalem vzniku krovu při zvážení výše uvedených argumentů je období od roku 1600 do roku 1770.

Krovová konstrukce je rozhodně cennou součástí památky a dokladem jejího vývoje, je proto žádoucí její zachování s provedením kvalitních tesařských oprav. V průběhu realizace doporučujeme dataci zpřesnit na pomoci dendrochronologického datování – nejlépe společně s renesančními trámovými stropy v 1. a 2. patře.

